

Petrasovszky Berta*

A pénzmosás hazai büntetőjogi szabályozása az Európai Parlament és Tanács 2018. október 23-i (EU) 2018/1673 irányelvének tükrében

1. BEVEZETÉS

A pénzmosást (*money laundering*) mint fogalmat 1976-ban használta először a bíróság Amerikában, és 1986-ban itt került önálló bűncselekményként is szabályozásra.¹ Kezdetben ugyanakkor a pénzmosás alig pár bűncselekménnyel kapcsolatosan volt büntetendő, ma már viszont sokkal tágabb a kör, és valamennyi vagyoni előnnyel járó bűncselekményhez járulhat.² A bűncselekmény útján megszerzett 'piszkos' pénz fehér gazdaságban való használatának, és ezzel együtt az elkövetői kreativitásának is egyre kevesebb szerep jut a mindent is figyelő hatósági online jelenlétben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy jogalkotók és a jogot gyakorlók hátradőlhetnek, hiszen a cselekmény összetettségére és határokon átnyúló jellegére tekintettel folyamatos ébrenlétre és szervezett fellépésre van szükség. A szabályozatlan, elsősorban készpénzhasználatot előnyben részesítő piacok ugyanis még mindig kellő terepet biztosítanak a pénz tisztára mosására. Erre pedig elsősorban normaszinten, büntetőjogi oldalról kell reagálni. Ezért is mondhatjuk, hogy a pénzmosást szabályozó büntetőjogi és más egyéb jogszabályok összessége egy dinamikusan alakuló, komplex jogterület,³ amelynek folyamatosan igazodnia kell a változó világhoz.

Jelen tanulmány arra keresi a választ, hogy a jelenkor adta kihívások közepette vajon valóban képes-e a pénzmosás hatékony megfékezésére a hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) által szabályozott pénzmosás tényállása, amely 2021. január 1-jén módosult a pénzmosás területén mérőldkönek számító, pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló az Európai Parlament és Tanács (EU) 2018/1673 irányelve (a továbbiakban: 2018/1673 irányelv) hatására.

2. A PÉNZMOSÁS KOMPLEXITÁSA

A pénzmosás mint fogalom egy rendkívül összetett bűncselekmény. Általános értelemben vett definíciója szerint, minden olyan műveletet jelent, amely a bűnözésből származó vagyon eredetének elleplezését és a legalitás látszatát hivatott szolgálni. Más megközelítés szerint a pénzmosás komplex folyamatát, annak kiindulópontja és végcélja alapján lehetne meghatározni. Ebben az értelemben a pénzmosás olyan bűnözői tevékenység, amely vagyongyarapodással jár, és célja a vagyon legális látszatának keltése.⁴ A pénzmosás *kriminológiai* fogalma alatt olyan legális gazdasági műveletek leleplezése alatt folytatott illegális gazdasági szolgáltatást értünk, amely arra irányul, hogy a bűncselekménnyel szerzett vagyon eredete igazolhatóvá váljék, megszabadulva annak felismerhető jogellenes mivoltától.⁵ A pénzmosás *büntetőjogi* meghatározása alatt pedig a Btk. 399. § szerinti pénzmosás elkövetési magatartást kell érteni.

A Btk.-ban található többi bűncselekményhez képest a pénzmosás speciális jelleggel bír. Sajátos helyzetére utal, hogy sem a költségvetést károsító bűncselekmények, sem a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmény közé nem illeszthető, így önállóan, a XL. fejezetben kapott helyet. Elhelyezésének indoka speciális büntetőjogi jellemzőjében keresendő, hiszen a pénzmosás bűncselekménye önmagában nem állhat, mivel fogalmilag feltételez egy, de jellemzően több, általában a szervezett bűnözés körében elkövetett alapcselekményt/alapcselekményeket (pl. kábítószerrel, emberkereskedelemmel, állami költségvetések megkárosításával járó bűncselekmények). Fontos kiemelni, hogy a pénzmosásnak nem képezi feltételét az, hogy az alapcselekményt, vagy cselekmények sorozatát megállapítottan bűnösen kövessék el.⁶ Továbbá az sem feltétele, hogy az alapcselekményt és ahhoz kapcsolódó pénzmosást más-más személy kövesse el (saját pénz mosása). A pénzmosás egyedülálló helyzetére tekintettel tehát speciális

* Főosztályvezető, titkárságvezető, Igazságügyi és Magánjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkári Titkárság, Igazságügyi Minisztérium.

1 Dr. Gál István László: A pénzmosás elleni küzdelem közgazdasági és büntetőjogi kérdése. PhD értekezés tézisei, 2005. <https://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/gal-istvan-laszlo/gal-istvan-laszlo-vedes-tezisek.pdf>

2 JACSÓ Judit: A pénzmosás elleni fellépés dimenziói Európában: múlt, jelen és jövő. *Kriminológiai Közlemények* 72. Válogatás a 2012-ben tartott tudományos ülések előadásából. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2013. 66.

3 JACSÓ (2013) i. m. 47.

4 JACSÓ (2013) i. m. 49.

5 Dr. GÁL István László PhD – Dr. SINKU Pál: Dinamikus és statikus pénzmosás – egy új tényállás kritikai elemzése. *Magyar Jog*, 2008/3., 130.

6 Ez segíti a pénzmosás ügyek a képzettek ügyészégre irányába való nyomozó hatóságok általi prezentálását, hiszen már csak a gyanú is elegendő. In: JACSÓ Judit – UDVARHELYI Bence: A pénzmosás elleni küzdelem aktuális gyakorlati kérdései. *Magyar Jog*, 2017/11., 715.

bűnkapcsolati alakzatként lehet meghatározni.⁷ Ebből kifolyólag nehezen ismerhető fel a pénzmosás bűncselekményének elkövetése a kezdeti státuszban, így bármely alapcselekményhez kapcsolódóan felvetődhet a pénzmosás elkövetésének gyanúja.⁸

A pénzmosás a gyakorlatban alapvetően három fázisból áll: elhelyezés, rétegezés/bújtatás és integrálás. Az *elhelyezés* (*placement*) szakaszában a bűncselekményből származó jellemzően készpénzt a pénzügyi közvetítőrendszerbe juttatják. A bűncselekmény felfedezése szempontjából ez a szakasz minősül a legérzékenyebb szakasznak, hiszen az eljáró hatóságoknak ekkor (pl. ügyfél-átvilágítás során) van arra a legtöbb esélyük, hogy a bűncselekmény útján szerzett pénzt a bűnelkövető személyével kapcsolatba hozzák. A bűnelkövető oldaláról pedig ez a fázis igényli a legnagyobb előkészületet és odafigyelést, hiszen ekkor a legnagyobb a 'lebukás' veszélye. Ezt követi a *rétegezés/bújtatás fázisa* (*layering*), amely során az elkövetők a pénz útjának nyomonkövethetatlensége és átláthatatlansága céljából sokszorosan összetett pénzügyi műveleteket végeznek. Ezen szakasz a pénzügyi műveleteket végrehajtó pénzügyi intézetek figyelmét és a műveletek pontos nyomkövetését igényli ahhoz, hogy még a legális gazdaságba való visszacsatornázás során megállítsák a folyamatot. A harmadik és egyben utolsó szakasz pedig az *integrálás* (*integration*), amely keretében az immár átmosott pénz a bűncselekménytől külön kezd el mozogni.⁹ A pénzmosás tehát összességében egy olyan speciálisan összetett szervezett tevékenység, amely jellemzően több bűncselekmény elkövetésével jogtalanul megszerzett vagyont csatornáz vissza a jogszerűen működő gazdaságba. Ennek eredménye pedig a forrásától jól elkülönült, immáron tiszta jövedelemnek látszó olyan vagyon lesz, amely bármikor, bárhol és bármire felhasználhatóvá válik.

3. KÜZDELEM A PÉNZMOSÁS ELLEN

3.1. A SZABÁLYOZÁSI KERETE

Az Európai Unió kiemelt feladatként kezeli a pénzmosás elleni küzdelmet, hiszen az a tagállamok jogszerű alapokon álló gazdaságára és ezáltal az Európai Unió egységes belső piaca számára is jelentős kockázatot jelent.¹⁰ A pénzmosás veszélyének csökkentése érdekében, az Európai Unió az új elkövetési irányokra reagálva folyamatos jogalkotással próbálja a bűnelkövetők által diktált iramot tartani. Ebből kifolyólag

pedig újabb és újabb büntetőjogi és azon kívüli eszközökre¹¹ vonatkozó jogszabályok meghozataláról és azok kötelező implementálásáról alkot jogszabályokat.¹²

A pénzmosás elleni harc büntetőjogi alapjai az 1997. július 17-től hatályos, a közösség pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelméről szóló egyezmény pénzmosás büntetendőségéről és a jogi személyek felelősségéről szóló 2. számú jegyzőkönyvében keresendő, amely először nevesíti a pénzmosást mint bűncselekményt.¹³

Az Európai Unió legfőbb dokumentuma az *Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változatának* (a továbbiakban: EUMSZ) 83. cikk (1) bekezdése szerint az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva több államra is kiterjednek, illetve amelyek esetében különösen szükséges az, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék. A törvény az e körbe tartozó bűncselekményeket taxatív határozza meg azzal,¹⁴ hogy egyértelműen utat enged annak, hogy a bűnözés alakulásának függvényében a Tanács egyhangú határozatában egyéb más bűncselekményekkel bővítse e kört. A pénzmosás bűncselekményét pedig olyan különösen súlyos bűncselekménynek minősítették, amely oknál fogva már az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdés 2009. december 1-jei módosítása során szabályozásra került.¹⁵

11 A pénzmosás büntetőjogi kívüli eszközei tekintetben, annak megelőzésben, valamint – főként az ügyfél-átvilágítás és a bejelentési kötelezettség vonatkozásában – tagállami és uniós szinten a preventív eszközrendszerének kialakítása szempontjából kiemelhető öt pénzmosás elleni irányelv, amely a Tanács 1991. június 10-i 91/308/EGK irányelve, az Európai Parlament és Tanács 2001. december 4-i 2001/97/EK irányelve, az Európai Parlament és Tanács 2005. október 26-i 2005/60/EK irányelve, az Európai Parlament és Tanács 2015. május 20-i 2015/849 irányelve (IV. pénzmosási irányelv), valamint az Európai Parlament és Tanács 2018. május 30-i (EU) 2018/843 irányelve (V. pénzmosási irányelv). In: Dr. JACSÓ Judit – Dr. UDVARHELYI Bence: A pénzmosás elleni küzdelem Magyarországon. In: FARKAS-DANNECKER-JACSÓ (szerk.): *Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmosás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary, 2019, 296.

12 JACSÓ Judit: A pénzmosás compliance hazai és európai dimenziói a társadalmi innováció tükrében. *Miskolci Jogi Szemle*, 14. évfolyam, 2. különszám, 1. kötet, 2019, 395.

13 Habár pénzmosás megelőzése tárgyában 1991-ben már elfogadásra került az I. pénzmosás elleni irányelv, de az még nem írta elő a tagállamok számára a pénzmosás büntetőjogi üldözését, csupán a magatartás tilalmazását.

14 „Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószerek-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés.” In: Európai Unióról szóló szerződésnek és az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek valamint jegyzőkönyveinek és mellékleteinek a 2007. december 13-án Lisszabonban aláírt Lisszaboni Szerződés által bevezetett módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt változat (2010/C 83/01) 83. cikk (1) bekezdése. Megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjának 2010. március 30-i, C 83. szám. 1.

15 Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdése szerint az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és

7 Dr. AMBRUS István: Büntetőjog 2021 – a pénzmosás újrhangolt tényállása és a hálapénz kriminalizálása. *Büntetőjogi Szemle*, 2020/2., 4.

8 JACSÓ Judit – UDVARHELYI Bence: A Bizottság új irányelvjavaslata a pénzmosás elleni fellépésről az egyes tagállami szabályozások tükrében. *Miskolci Jogi szemle*, 12. évfolyam, 2017/2., 48.

9 AMBRUS István – FARKAS Ádám: *A compliance alapkérdései – az etikus vállalati működés elmélete és gyakorlata*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary, 2019, 112–113.

10 Pl. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/849 Irányelve (2015. május 20.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről (IV. pénzmosás elleni irányelv).

Az EUMSZ 325. cikke továbbá kötelezi az Európai Uniót és annak tagállamait, hogy küzdjenek a csalás és az Unió pénzügyei érdekeit sértő minden egyéb jogellenes tevékenység ellen, így a pénzmosás ellen is.¹⁶ Ezzel összhangban került megalkotásra a 2018/1673 irányelv¹⁷, amely a pénzmosás elleni uniós küzdelemben fontos mérföldkőnek számított, hiszen jellegében tért el a korábbi – így a IV.¹⁸ és az V.¹⁹ pénzmosási – irányelvektől.²⁰ A 2018/1673 irányelvnek való megfelelésből következően pedig a pénzmosás tényállását is felül kellett vizsgálni, amelynek eredményeképpen 2021. január 1. hatállyal módosult a Btk. vonatkozó rendelkezése.

3.2. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2018. OKTÓBER 23-I (EU) 2018/1673 IRÁNYELV KÖVETELMÉNYE

A 2018/1673 irányelv megalkotása tehát még a pénzmosás ellen folyó, megannyi jogszabályi eszközzel körülbástyázott küzdelemben is jelentőségteljes pontnak számított. Ebből kifolyólag pedig érdemes megvizsgálni azt, hogy a pénzmosás szabályozására irányadó 2018/1673 irányelv tagállamoknak címezve milyen kötelező megfelelést előír, illetve megengedő jellegű rendelkezéseket tartalmaz.

Kötelező erejű	Eltérést engedő
– A többi tagállammal egységes pénzmosás alapcselekményi fogalom meghatározása.	– A pénzmosás alapcselekménye helyett a 3. cikk (1) bekezdés szerinti elkövetési magatartások büntetőjogi szankciótól eltérő szankcióval való büntetése.
– A virtuális fizetőeszközök használatában rejlő új kockázatok megfelelő kezelése.	– Közhivatali betöltő elkövetők szigorúbb büntetése.
– A pénzmosás fogalmának ki kell terjednie a közvetlen és közvetett adókkal kapcsolatos adóbűncselekményekre.	– Az irányelvben foglalt minimumszabályoktól szigorúbb büntetőjogi szabályokat is elfogadhatnak.

a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapon nyugodjék. Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés.

16 Dr. Severin GLASER: Pénzmosás compliance – az európai unió pénzügyi érdekei védelmének egyik eszköze. In: FARKAS–DANNECKER–JACSÓ (szerk.): *Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmosás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary, 2019, 413.

17 Btk. 465. § ia)–ib) alpontok szerint a pénzmosás tényállása ezen európai uniós jogi dokumentumoknak felel meg.

18 Az Európai Parlament és Tanács 2015. május 20-i 2015/849 irányelve.

19 Az Európai Parlament és Tanács 2018. május 30-i (EU) 2018/843 irányelve.

20 FARKAS Ákos – JACSÓ Judit – UDVARHELYI Bence: Az EU pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelme – beszámoló az ME ÁJK által koordinált Hercule III projekt eredményeiről. *Miskolci Jogi Szemle*, 2019/1., 170.

Kötelező erejű	Eltérést engedő
– Nemzetközi együttműködés. A pénzmosással kapcsolatos büntetőeljárás során más tagállamok segítése. Hatékony és gyors információcsere.	– Hanyag vagy tudatos gondatlanságból elkövetett pénzmosás büntetése.
– Harmadik országokkal való együttműködés erősítése.	
– Saját jövedelem tisztára mosásának büntetése abban az esetben, ha a bűncselekmény által okozott kárhoz képest további kárt eredményez a vagyon átruházásával, átalakításával, eltitkolásával, vagy elleplezésével.	
– A bűncselekmény megállapítása nélkül is lehetővé kell tenni az azzal kapcsolatosan elkövetett pénzmosás miatt büntetőjogi felelősség megállapítását.	
– A büntetőeljárásnak nem lehet akadálya az, hogy az alapbűncselekményt másik tagállamban vagy harmadik országban követték el.	
– Az irányelvben foglalt minimum szabályoknak való megfelelést biztosítani kell.	
– A pénzmosás büntetési tételének felső határa legalább négy év szabadságvesztésnek kell lennie.	
– A szabadságvesztés kiszabásán kívül egyéb más szankciókat és intézkedéseket is elő kell írniuk (pl. pénzbeli szankciók, közfinanszírozásból való kizárás, egyes kereskedelmi tevékenységek gyakorlásából való kizárás, közhivatali tisztségek betöltésétől való ideiglenes eltiltás).	
– Biztosítani kell az irányelvben meghatározott súlyosító körülmények bíróság általi figyelembevételét.	
– Biztosítani kell a bűncselekmény elkövetési eszközei és az abból származó jövedelem befagyasztását és elkobzását.	
– Biztosítani kell a határokon átnyúló nyomozás lehetőségét.	
– Ugyanazon cselekmény miatt ugyanazon személlyel szemben párhuzamos büntetőeljárást folytató két vagy több tagállam illetékes hatóságainak az Eurojust ²¹ közreműködésével közvetlen konzultációt kell egymással kezdeniük.	
– Sikeres és hatékony nyomozás és büntetőeljárás biztosítása.	

A 2018/1673 irányelv tehát kötelezően átültetendő minimum szabályokat és a szigorúbb fellépésre vonatkozó ajánlásokat fogalmaz meg. Az új virtuális fizetőeszközök megjelenésével együtt járó kockázatok kiküszöbölése érdekében általános jelleggel előírja az azokkal elkövetett pénzmosás ellen való

21 Az Eurojust (Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynöksége) a nemzeti hatóságokkal együttműködve küzd két vagy több országot érintő határokon átnyúló bűncselekmények (pl. pénzmosás, terrorizmus) ellen. Elsődlegesen a szervezett bűncselekmények vonatkozásában teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy egy lépéssel a bűnözők előtt járjanak. <https://www.eurojust.europa.eu/about-us/what-we-do>

hatékony fellépés követelményét. Általános jelleggel és a jogalkotóra bízva írja elő továbbá azt is, hogy a pénzmosás alapcselekményének körét minden tagállamban egységesen kell megfogalmazni. A tagállamokkal való közös fellépés célját kívánja elérni azzal, hogy azok együttműködését és a harmadik országokkal való együttműködés előremozdítását is előírja. Konkrétabb szabályokat határoz meg azonban a saját pénz mosásával kapcsolatosan, valamint a büntetési tételkeret felső határának meghatározásával. A büntetések kiszabása kapcsán előírja, hogy a szabadságvesztés mellett mérlegelési jogot kell biztosítani az eljáró bíróságok számára és egyéb más alternatív intézkedések és szankciók kiszabását is lehetővé kell tenni. Az anyagi jogi szabályokon kívül büntető eljárásjogi követelményeket is támaszt a nemzeti jogalkotóval szemben, valamint a ne bis in idem elv, azaz a kétszeres értékelés tilalmának megfelelően előírja, hogy ugyanazon cselekmény miatt ugyanazon személlyel szemben indult büntetőeljárások során az eljáró hatóságoknak egymásra tekintettel, együttműködve kell eljárniuk. Az irányelv rögzíti továbbá, hogy a pénzmosás alapcselekményeit a tagállamok a büntető anyagi jogszabályoktól eltérő jogszabályban is szabályozhatják, amennyiben erre a nemzeti jogi környezet lehetőséget biztosít. Emellett összességében megállapítja, hogy a 2018/1673 irányelvben foglalt minimum szabályoktól szigorúbb szabályokat is megállapíthatnak a tagállamok és erre példákat is statuál (pl. közhivatalt betöltő elkövetők szigorúbb büntetése, gondatlan elkövetési alakzat büntetése).

A 2018/1673 irányelv 1. cikk (2) bekezdése szerint az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalásról szóló irányelv²² hatálya alá tartozó bűncselekményekből származó vagyona elkövetett pénzmosáson kívül az irányelv hatálya a pénzmosás egész területére kiterjed. A 2018/1673 irányelv ezt követő 2. cikkében három alapvető fogalmat határoz meg: a korábban használt alapcselekmény/előcselekmény helyett a 'büntetendő cselekmény', a 'vagyon', valamint a 'jogi személy' fogalmát, amellyel kizárja ezen fogalmak szűkebb körű értelmezését.

A 2018/1673 irányelv továbbá kellő részletességgel előírja anyagjogi szempontból a pénzmosás bűncselekmény elkövetési magatartásainak körét, a bűnsegély, valamint a felbujtás büntetését, illetve azt, hogy a kísérleti fázist megvalósító elkövető is büntethető legyen. Általános követelményként rögzíti, hogy a szankcióknak hatékony, arányos és visszatartó erejűnek kell lenniük. Emellett a természetes személyekkel szembeni szankciók vonatkozásában konkrétan is rögzíti a büntetési tétel felső határaként a minimum négyéves szabadságvesztést. Súlyosító körülményként határozza meg a bünszervezetben való elkövetést, a jelentős értékre való elkövetést, illetve azt, ha azt a kötelezett szolgáltató (pl. hitelintézetek, pénzügyi intézmények, könyvvizsgálók, szerencsejáték-szervezők)²³ szakmai tevékenységének gyakorlása során követi el. Eljárásjogi szempontból szabályozza a pénzmosással kapcsolatos eszközök elkobzását, valamint a joghatóság megállapítását is. Az irányelv a természetes személyek mellett a jogi személyek büntetőjogi felelősségéről, illetve a velük szemben alkalmazható szankciók köréről is rendelkezik.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2017. július 5-i (EU) 2017/1371 irányelve.

²³ 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikk.

4. A MEGFELELÉS

A jogszerűen működő gazdasági piac védelme érdekében Magyarország büntetőjogi és az azon kívüli eszközökkel is fellép a pénzmosás ellen. A büntetőjogon kívüli pénzmosás elleni eszközök közé soroljuk a cselekmény kiszűrése, felkutatása, valamint megelőzésének céljából megalkotott jogszabályok összességét. Ebben a körben az elmúlt években jó néhány jogszabály született.²⁴

A hatályos Btk. pénzmosás tényállása háttérjogszabályként a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényre (a továbbiakban: Pmt.)²⁵ hivatkozik. A Pmt. szabályozza²⁶ a pénzmosásos esetek kiszűrése és megakadályozása érdekében többek között az ügyfél-átvilágítás kötelezettséget, a tényleges tulajdonosi információk központi nyilvántartását és a kockázattértékelés készítésének kötelezettségét, amely kiemelten fontos a pénzmosás első fázisában, az elhelyezésszakaszban.²⁷ Az itt meghatározott rendelkezések elsődleges célja a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása tilalmának hatékony érvényesítése érdekében annak megelőzése és megakadályozása, hogy a büntetendő cselekmények elkövetéséből származó pénz vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dolog a pénzmosás szempontjából veszélyeztetett tevékenységeken keresztül kerüljön tisztára mosásra, valamint hogy a terrorizmust pénzzel vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dologgal támogassák.²⁸ A Pmt. részletes eszközrendszerrel dolgozik a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozás ellen, és kiemelt hangsúlyt fektet a kockázatalapú megközelítésre, az ügyfél-átvilágítási kötelezettségre, valamint a bejelentési kötelezettség teljesítésére.²⁹

A pénzmosás elleni küzdelem büntetőjogi eszköze a Btk. pénzmosást szabályozó tényállása, amely számos koncepcionális változáson esett át a közösségi jogi szabályozás és a szervezett bűnözés elleni fellépés erősítése okán. A 2018/1673 irányelvnek való megfelelés a pénzmosás tényállást 2021. január 1-jétől az alábbiak szerint módosította.

A korábbi 2021. január 1-jét megelőzően hatályos törvényi rendelkezés a jelenleg hatályos tényállást összehasonlítva

²⁴ Az Európa Tanács pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról, valamint a terrorizmus finanszírozásáról szóló, Varsóban, 2005. május 16-án kelt Egyezménye kihirdetéséről, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény módosításáról szóló 2008. évi LXIII. törvény, a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2007. évi XLVIII. törvény, az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény kihirdetéséről szóló 2006. évi CI. törvény, a pénzmosásról, a bűncselekményből származó dolgok felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, Strasbourgban, 1990. november 8-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 2000. évi CI. törvény, valamint a takaréketekről szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet. <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/penzmosas-ellen/kotelezo-es-iranyado-szabalyok/hazai-jogszabalyok>

²⁵ Kihirdetve: 2017. május 26. Hatálybalépése: 2017. június 26.

²⁶ A Pmt. a IV. pénzmosási irányelv átültetése és a Moneyval ötödik körös vizsgálatára tett ajánlások végrehajtása érdekében került megalkotásra.

²⁷ Lásd bővebben a bevezetésben ismertetett pénzmosás folyamatánál.

²⁸ Pmt. preambuluma.

²⁹ NAGY Henriett: A pénzmosás magyarországi jogi szabályozásának vázlat. *Magyar Rendészet*, 2020/1., 97.

2021. január 1. előtt hatályos pénzmosás tényállása	2021. január 1. után hatályos pénzmosás tényállása
Aki más által elkövetett büntetendő cselekményből [...]	Aki a büntetendő cselekményből [...]
dolgot	vagyont
Alapeseti tényállás: 399. § (1) bekezdés: – átalakítja, – átruházza, – pénzügyi tevékenységet végez, – pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe abból a célból, hogy – eredetét eltitkolja, – elleplezze, – az elkövetett büntetendő cselekmény elkövetőjével szemben folytatott büntetőeljárást megghiúsítsa – eredetét eltitkolja vagy elleplezi, – fennálló jogot (vagy jogban bekövetkezett változásokat) eltitkolja vagy elleplezi, – helyét (vagy helyének változását) eltitkolja vagy elleplezi. + (2) bekezdés: – magának vagy harmadik személynek megszerzi, – megőrzi, – kezeli, – használja, – felhasználja, – ellenértéken más anyagi javakat szerez ha a dolog eredetét az elkövetés időpontjában ismerte. + (3) bekezdés: – gazdasági tevékenység gyakorlása során használja fel, – pénzügyi tevékenységet végez, – pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe – a dolog eredetének leplezése, titkolása céljából. Büntetési tétel: 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.	Alapeseti tényállás: 399. § (1) bekezdés: – eredetét (vagy ennek változását) elfedi vagy elleplezi, – fennálló jogot (vagy ennek változását) elfedi vagy elleplezi, – helyét (vagy ennek változását) elfedi vagy elleplezi. + (1) bekezdés: – mástól átvesz, – elrejtí, – átalakítja, – átruházza, – elidegenítésében közreműködik, – felhasználja, – pénzügyi tevékenységet végez, – pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe (vagy erről rendelkezik) abból a célból, hogy – eredetét (vagy változását) elfedje vagy elleplezze, – fennálló jogot (vagy változását) elfedje vagy elleplezze, – helyét (vagy változását) elfedje vagy elleplezze. + (2) bekezdés: – mástól való átvétellel, – elrejtésével, – átalakításával, – átruházásával, – elidegenítésben való közreműködésben, – felhasználásával, – pénzügyi tevékenységgel, – pénzügyi szolgáltatás igénybevitelével (vagy arról való rendelkezéssel) – közreműködik a mással szembeni vagyonek kobzás, illetve vagyonvisszaszerzés megghiúsításában, – mással szemben szembeni vagyonek kobzás, illetve vagyonvisszaszerzés megghiúsítására törekszik. + (3) bekezdés (más által elkövetett büntetendő cselekményből származó vagyont): – megszerzi, – felette rendelkezési jogosultságot szerez, – megőrzi, – elrejtí, – kezeli, – használja, – felhasználja, – átalakítja, – átruházza, – elidegenítésben közreműködik. Büntetési tétel: jelentős értéket meg nem haladó értékre elkövetve 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Minősített esetei: 399. § (4) bekezdés: – üzletszerűen; – különösen nagy vagy azt meghaladó értékre, – a 399. § (4) bekezdés c) pontja³⁰ szerinti jogi személy tisztségviselőjeként vagy alkalmazottként; – hivatalos személyként, – ügyvédként. Büntetési tétel: 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.	Minősített esetei: 399. § (6) bekezdés: – különösen nagy értékre, – jelentős értékre – üzletszerűen, – a Pmt.-ben meghatározott szolgáltatóként, annak tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként a szolgáltató tevékenységével összefüggésben, – hivatalos személyként. Büntetési tétel: 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. + 399. § (7) bekezdés: – különösen jelentős értékre, – különösen nagy értékre – üzletszerűen, – a Pmt.-ben meghatározott szolgáltatóként, annak tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként a szolgáltató tevékenységével összefüggésben, – hivatalos személyként. Büntetési tétel: 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
Pénzmosás elkövetésében való megállapodás 399. § (5) bekezdés Büntetési tétel: 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.	Pénzmosás előkészülete Büntetési tétel: 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
Gondatlan alakzata: 400. § (1) bekezdés: Más által elkövetett büntetendő cselekményből származó – gazdasági tevékenység gyakorlása során felhasználja, – pénzügyi tevékenységet végez, – pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe és gondatlanságból nem tud a dolog ezen eredetéről Büntetési tétel: vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. + 400. § (2) bekezdés: – különösen nagy vagy azt meghaladó értékre, – 400. § (2) bekezdés b) pontja³¹ szerinti jogi személy tisztségviselőjeként, vagy alkalmazottjaként, – hivatalos személyként. Büntetési tétel: 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.	Gondatlan alakzata: 400. § (1) bekezdés: Más által elkövetett büntetendő cselekményből származó vagyron – elrejtése, – átalakítása, – átruházása, – elidegenítésében közreműködése, – felhasználása, – pénzügyi tevékenység végzése, – pénzügyi szolgáltatást igénybevétele (vagy erről rendelkezik) és gondatlanságból nem tud a vagyron eredetéről Büntetési tétel: vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. + 400. § (2) bekezdés: Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt – különösen nagy vagy azt meghaladó értékre, – a Pmt.-ben meghatározott szolgáltatóként, annak tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként a szolgáltató tevékenységével összefüggésben; – hivatalos személyként. Büntetési tétel: vétség miatt 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
Büntetési akadály: – Gondatlanul elkövetett pénzmosás miatt, ha a hatóságnál önként feljelentést tesz és az elkövetés körülményeit feltárja. + A bűncselekmény még nem vagy csak részben fedezték fel.	Büntethetőségi akadály: – Felbújtó vagy bűnsegéd a 399. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott bűncselekményt az általa elkövetett büntetendő cselekményből származó vagyronra követi el. – Gondatlanul elkövetett pénzmosás miatt, ha a hatóságnál önként feljelentést tesz és az elkövetés körülményeit feltárja. + A bűncselekményt még nem vagy részben fedezték fel.
Ha a törvényben előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.	Ha a törvényben előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
–	Szabálysértési alakzata: 462. § (2) bekezdés g) pont: „a pénzmosást ötvenezer forintot meg nem haladó értékre, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 177. § (1a) bekezdésében³² meghatározottak szerint”

30 „pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsdei, központi értéktári vagy központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet, biztosító, viszontbiztosító vagy független biztosításközvetítő, illetve önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, magánnyugdíjpénztár vagy foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény, szerencsejáték szervezésével foglalkozó szervezet, vagy szabályozott ingatlanbefektetési társaság [...]”

31 „pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsdei, központi értéktári vagy központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet, biztosító, viszontbiztosító vagy független biztosításközvetítő, illetve önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, magánnyugdíjpénztár vagy foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény, szerencsejáték szervezésével foglalkozó szervezet, vagy szabályozott ingatlanbefektetési társaság [...]”

32 A Szabstv. 177. § (1a): „Aki lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból vagy jogtalan elcsúsztatásból származó dolgot vagyoni haszonszerzés végett ötvenezer forintot meg nem haladó értékben megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, szabálysértést követ el.”

levonható az a következtetés, hogy a pénzmosás bűncselekményének köre alá jóval több jogellenes cselekmény tartozik, mint eddig és ehhez differenciáltabb szankciórendszer is tartozik. Egyrésztől dolog helyett vagyona kiterjedően határozza meg az elkövetési magatartásokat, másrészt három alapeset helyett négy alapesetben szabályoz. A korábbi tényállás elkövetési magatartásait – a dolog eredetének tudatában való dolog ellenértékén való más anyagi javak szerzésén kívül – megtartja. Ezt egészíti ki hét új elkövetési magatartással, mégpedig az elkövetési tárgy mástól való átvételével, elrejtésével, elidegenítésben való közreműködéssel, arról való rendelkezéssel, mással szembeni vagyonek Kobzás, vagy vagyonvisszaszerzés megfiúsításában való közreműködéssel, vagy megfiúsításra törekvéssel, valamint az elkövetési tárgy feletti rendelkezési jogosultság megszerzésével. Az alapeseti tényállást a törvény korábban egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel szankcionálta, jelenleg viszont a felső határt határozza meg abban az esetben, ha a pénzmosást ötvenmillió forintig terjedő összegre követik el. A hatályos törvény szerint ugyanis, amennyiben a pénzmosást ötvenezer forintot meg nem haladó értékre követik el, úgy a Btk. 469. § (2) bekezdés g) pontja szerint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.) 177. § (1a) bekezdésében meghatározottak szerint szabálysértési eljárás hatálya tartozik. Ez azonban nem minden büntetendő cselekmény vonatkozásában állapítható meg, hanem csak a Szabstv. 177. § (1a) bekezdésében meghatározott nyolc bűncselekmény vonatkozásában.

A pénzmosás minősített esete is kibővült az érték nagyságához mérten, azzal, hogy az ügyvédi minőségben való elkövetés nem kerül külön nevesítésre, hiszen a Pmt. hatálya – többek között – az ügyvédre és az ügyvédi irodára is kiterjed.³³ A minősített esetek körének bővülését jelenti az is, hogy a taxatív felsorolás helyett a törvény a Pmt.-re utal, és a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatóként, tisztviselőjeként vagy alkalmazottjaiként jelentős értékre történő elkövetésének esetét bünteti. A hatályos törvény egységesen az előkészületet is szankcionálja, és azt egy évig terjedő szabadságvesztés kiszabásával bünteti. Ezzel a korábbi elkövetésben való megállapodás előkészületi magatartást magába olvasztja és további, előkészületi magatartásokkal bővíti a büntetési lehetőséget, így azt, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vagy vállalkozik.³⁴ A pénzmosás gondatlan alakzatát a korábbi szabályozással összevetve levonható az a következtetés, hogy ebből a szempontból is szélesebb körben, több elkövetési magatartás vonatkozásában rendeli büntetni a törvény. Büntethetőségi akadályt jelent – a korábban hatályos tényállásban is szabályozott – az önkéntes feljelentés gondatlanul elkövetett pénzmosás esetén, amennyiben azt a hatóság nem, vagy csak részben fedezte fel és a feljelentő

az elkövetés körülményeit feltárja. Emellett új büntethetőségi akadálynak minősül, ha felbújtó vagy bűnsegéd a 399. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott bűncselekményt az általa elkövetett büntetendő cselekményből származó vagyona követi el (pl. felbújtóként szándékosan rábírja az elkövetőt, hogy az általa elkövetett csalásból származó vagyona átvételével működjön közre a vagyonek Kobzás, vagy vagyonvisszaszerzés megfiúsításában).³⁵

5. SZERVEZETI FELLÉPÉS

5.1. NEMZETKÖZI ÖSSZEFOGÁS

A pénzmosást szabályozó nemzetközi dokumentumok³⁶ mellett fontos megemlíteni azokat a nemzetközi szervezeteket is, amelyek határokon átnyúlóan, összefogott erővel küzdenek a bűncselekmény ellen. Ezek közé tartozik az OECD mellett működő Financial Action Task Force on Money Laundering (a továbbiakban: FATF) kormányközi szervezet, amelyet 1987 júliusában hoztak létre, és amelynek kiemelt eszköze a 2012. február 16-án revideált Negyven Ajánlás.³⁷ A FATF egy olyan, a hét gazdasági vezető (G7) által létrehozott nemzetközi szervezet, amelynek elsődleges feladata az egyes országokban kimunkált nemzeti programok összehangolása és a hatóságok közötti kapcsolatok megerősítése, amelynek keretében a pénzmosás területén megalkotott nemzetközi standardok betartása felett folyamatos kontrolltevékenységet lát el.³⁸ A pénzmosás hatékony fellépése érdekében a FATF azonosítja azon országokat, amelyek a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása szempontjából stratégiai hiányosságokkal küzdenek és emiatt kockázatosnak minősülnek. A FATF továbbá amennyiben azt szükségesnek ítéli meg, felhívja az érintett országokat egy akcióterv kidolgozására, valamint a hiányosságok határidőn belüli felszámolására.³⁹ A FATF végül a magas kockázatú országokról egy mindenki által hozzáférhető jelentést tesz közzé.⁴⁰

A pénzmosás elleni fellépésben fő feladatot lát el továbbá az 1995-ben létrejött EGMONT GROUP is. Az EGMONT GROUP a tagállami pénzügyi információs egységek (a továbbiakban: FIU) – amelyet bővebben a következő pontban kívánok vizsgálni – hatékonyabb együttműködése érdekében

35 A ne bis in idem (kétszeres értékelés tilalmának elve) elvével összhangban ebben az esetben a felbújtó ezen magatartásáért nem, de a pénzmosás első két alapeseti magatartásának elkövetése miatt büntethető lesz.

36 Lásd továbbá pl. bűncselekményéhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról rendelkezik a Tanács 2001. június 26-i 2001/500/IB kerethatározata.

37 <https://www.fatfgafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/internationalstandardsoncombatingmoneylaunderingandthefinancingofterrorismproliferation-thefatfrecommendations.html>

38 PINTÉR Beatrix: A pénzmosás elleni küzdelem nemzetközi szervezetei. *Debreceni Jogi Műhely*, 2013/2., 42.

39 <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/penzmosas-ellen/korlatozo-intezkedesek-szankciok/penzugyi-akciocsoport-fatf>

40 Legutóbb 2024. október 25-én tette közzé az ellenőrzése alá tartozó országokról ('szürke listás' országok) szóló jelentést: <https://www.fatfgafi.org/en/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-october-2021.html>

33 Pmt. 1. § l) pont szerint: „ügyvédre, ügyvédi irodára, európai közösségi jogászra, európai közösségi jogász irodára (a továbbiakban együtt: ügyvéd), kamarai jogtanácsosra, közjegyzőre”.

34 Btk. 11. §.

az Egmont Secure Weben keresztül nemzetközi információcserét hajt végre, amely egy zárt láncú, többszörösen védett és jelszóval biztosított rendszer.⁴¹ Az EGMONT GROUP-nak jelenleg Magyarországgal együtt 167 tagja van,⁴² így a nemzetközi információcsere lehetősége egyre több államban elérhető. Fontos szerepet tölt be emellett az Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL) is, amely biztosítja a pénzmosásos elemző munkafájlok működtetését ott, ahol még az alaphüvelykelemény nem bizonyított. Az EUROPOL a bizonyítottság hiánya ellenére biztosítja a pénzmosás korai szakaszában a tagállamok egymás közötti információcseréjét.⁴³

A FATF és az EGMONT GROUP mellett aktív ellenőrző funkciót tölt be az Európa Tanács Pénzmosás és Terrorizmus Finanszírozása Elleni Szakértői Munkacsoportja (a továbbiakban: MONEYVAL), amely ez ideig több körben is vizsgálta Magyarország pénzmosás elleni fellépésének hatékonyságát. A MONEYVAL a legutóbbi – ötödik vizsgálat (2015–2016) – vizsgálata során – bár a technikai megfelelés területén jelentős hiányosságokat nem azonosított – a pénzmosás elleni szerezrendszer működését több szempontból is 'alacsony hatékonyságúnak' értékelte. Megállapította, hogy a pénzmosás miatt indult eljárások száma hazánkban azért alacsony, mert a bűnös úton szerzett vagyon utóéletének nyomozó hatóságok általi felkutatása sok esetben elmaradt.⁴⁴ A MONEYVAL vizsgálatát követően másfél év alatt több mint 200 nyomozás indult pénzmosás tárgyában, míg előtte 2010-től 2015 első feléig, azaz öt és fél év alatt 157 nyomozás indult csupán.⁴⁵ Az eredmény értékelésére egy gyakorló bíróból és ügyészekből álló bizottság került felállításra, amelynek feladata a 2015–2017 közötti vádiratok és ügydöntő határozatok elemzése volt. Az elemzés végül több olyan gyakorlatban megjelenő problémát is azonosított, amelyeket jogértelmezéssel már nem, csak a jogalkotás útján lehetett rendezni.⁴⁶

5.2. HAZAI ÖSSZEFOGÁS

Magyarországon a pénzmosás megelőzésében és felkutatásában aktívan vesz részt Magyarország jegybankja, a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB), amelynek elnöke

prevenációs céllal rendeleteket⁴⁷ és ajánlásokat⁴⁸ ad ki. E körbe tartozik a MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó és a szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló 26/2020. (VIII. 25.) MNB rendelet.⁴⁹ Az MNB emellett napi szintű feladatai teljesítése során is törekszik a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségei teljesítésére, amelynek keretében belső szabályzatokat⁵⁰ alkot, az üzleti partnerekre alkalmazandó azonosítási és értékelési eljárások alkalmazásáról (pl. üzleti értékhatár felett, gyanús esetek kiszűrése, átvilágítás több szinten, ügyletek figyelése, jelzése), szankciós szűrőrendszert működtet, valamint belső képzési program keretében gondoskodik a munkatársak rendszeres képzéséről.⁵¹

A pénzmosás preventív eszközeinek érvényesítése szempontjából kiemelkedő szerepe van a FIU-nak, amely feladata, hogy fogadja a pénzmosás gyanús bejelentéseket és azokat elemezze, értékelje, majd a nemzetközi információcsere érdekében a vizsgálat eredményét továbbítsa. A FIU emellett a pénzmosásos esetekben információkkal segíti elő a hatékony nyomozást.⁵² Magyarország pénzügyi információs egysége a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás szervezetén belül működő Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda (NAV PEI).⁵³

Mikroszinten a pénzmosás elleni küzdelemben vesz részt a pénzügyi intézetek compliance szakterülete is, amelyek elsődleges feladata az intézmény jogszabályoknak és egyéb sza-

47 Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) T) cikk (2) bekezdés: „Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

48 A Magyar Nemzeti Bank 14/2020. (XII. 17.) számú ajánlása a pénzügyi intézmények és azok közvetítői által megkövetelt, a pénzeszközök forrására vonatkozó információkról, valamint ezen információk igazoló ellenőrzése érdekében a pénzeszközök forrására vonatkozó dokumentumok bemutatásáról, a bejelentések alapjául szolgáló adat, tény, körülmény felismerésének elősegítéséről és a magas kockázattal járó ügyletek bejelentéséhez kapcsolódó intézkedésekről; a Magyar Nemzeti Bank 1/2020. (III. 4.) számú ajánlása a hiányzó adatokkal rendelkező pénzáttalások pénzforgalmi szolgáltató általi kezelésére szolgáló eljárásokról; a Magyar Nemzeti Bank 8/2019. (IV. 1.) számú ajánlása a hitelintézet által közvetlenül, valamint a kiemelt közvetítő útján végzett pénzváltási tevékenységről; a Magyar Nemzeti Bank 7/2019. (IV. 1.) számú ajánlása a pénzügyi intézmények pénzmosási és terrorizmus finanszírozási kockázatainak értékeléséről, és a kapcsolódó intézkedések meghatározásáról; a Magyar Nemzeti Bank 27/2018. (XII. 10.) számú ajánlása a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról.

49 A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló 26/2020. (VIII. 25.) MNB rendelet. Hatályos: 2021. január 1.

50 A belső szabályzat taralmi elemeiről a 21/2017. (VIII. 3.) NGM rendelet rendelkezik.

51 Dr. Korencsi Attila, a Magyar Nemzeti Bank compliance főosztályvezetőjének 2022. február 26-án compliance (megfelelési) szakjogászképzés hallgatóinak tartott előadásából, Miskolci Egyetem.

52 FARKAS-JACSO-UDVARHELYI I. m. 172.

53 <https://nav.gov.hu/penzmosas>

41 PINTÉR I. m. 44.

42 <https://egmontgroup.org/about/>

43 PINTÉR I. m. 46.

44 SINKU Pál: A pénzmosás miatti bűnügyek gyakorlata – Az ügyészi jogalkalmazás tapasztalatai. In: BARABÁS A. Tünde és VÓKÓ György (szerk.): *A bonis bona discere – Ünnepi kötet Belovics Ervin 60. születésnapja alkalmából*. Budapest, Xenia Okri – PPKE ÁJK, 2017, 135.

45 Dr. Péceli Ádám: A közelmúlt változásai a pénzmosás elleni igazságügyi fellépés területén – megoldásra váró gyakorlati problémák. In: FARKAS-DANNECKER-JACSO (szerk.): *Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmosás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary, 2019.

46 1688/2017. (IX. 22.) Korm. határozat a Moneyval ajánlásainak végrehajtásáról készült akciótervről. A 1688/2017. (IX. 22.) Korm. rendelet III/F/1. pontja előírta egy gyakorló bírót és ügyészekből álló bizottság felállítását.

bályoknak⁵⁴ való teljes körű megfelelése. Az elmúlt években ugyanis a pénzügyi szféra nézett szembe a legtöbb kihívással, amely miatt létre kellett hozni egy olyan funkciót, ami a szabályoknak való megfelelést és jogszerű működést volt képes biztosítani, azaz a compliance. Ezen terület jelentősége abban mérhető, hogy a vagyoni mozgást rendszerszinten monitorozó pénzintézetek már a kezdeti fázisban képesek kiszűrni a gyanús pénzmozgásokat, amelyeket az illetékes hatóságok felé is jeleznek, így azok jogszerű működése elengedhetetlen. A 20. századi angolszász jogrendszerben létrejött compliance terület annak a felismerésnek volt tehát a bizonyítéka, hogy a folyton változó jogi környezetben a 'megnemfelelősségből' óriási pénzügyi veszteségek is bekövetkezhetnek.⁵⁵ Ennek elkerülése pedig mind a pénzügyi intézmény, mind az állami és összességben az egész európai közösség pénzügyi érdekeinek védelme miatt is fontos.⁵⁶

6. ZÁRÓ GONDOLAT

Összefoglalva megállapítható, hogy a 2018/1673 irányelv által megfogalmazott jogharmonizációs célú minimum követelmények mellett a szigorúbb büntethetőségre irányuló rendelkezéseket⁵⁷ is figyelembe vette a jogalkotó a pénzmossás tényállásának újra szabályozásakor. Ezzel pedig törvényi szinten képes biztosítani a nemzetközi és állami fellépést. Kiemelhető, hogy a korábbi rendelkezéshez képest a 'dolog' fogalma helyett a rugalmasabb és általánosabb 'vagyon' fogalma került szabályozásra. Figyelemmel azonban arra, hogy a 'vagyon' fogalma folyamatosan bővül, a jogalkotó sem kívánta ennél jobban fogalmilag behatárolni. A legnagyobb újításának ugyan-

akkor az tekinthető, hogy a pénzmossás enyhébb esetei is szankcionálásra kerültek, és ezzel együtt az orgazdaság is 'beolvasztásra' került a pénzmossásba, ezzel megoldva a 130 éve önálló orgazdaság és a pénzmossás bűncselekményének elhatárolásával járó jogalkalmazási nehézségeket. A korábbi tényálláshoz képest az új tényállás átláthatóbb, tagoltabb és strukturált rendelkezésekkel segíti a jogalkalmazót. Megfelel a jogbiztonság, normavilágosság és a kiszámíthatóság követelményének, és koherens kapcsolatot teremt a pénzmossás megelőzésének eszközeit szabályozó Pmt.-vel. A törvény ugyanakkor rugalmasan igazodik a különböző esetekhez is úgy, hogy bizonyos fogalmakat nem határol be azok meghatározásával.⁵⁸

A vizsgált új pénzmossás tényállással szemben jogos elvárás ugyanakkor az, hogy az elméleti aspektus mellett a gyakorlat oldaláról is visszaigazolást nyerjen annak hatékony alkalmazhatósága, hiszen az új tényállás minden eddiginél szélesebb magatartási kört ölel fel ezzel rámutatva arra, hogy milyen komplex cselekményről is van szó. Az önálló büntető törvénykönyvi fejezet azonban kellő teret nyújt a jövő eseteihez igazodó nemzetközi jogszabályok és az alkalmazásbeli tapasztalatok szülte újabb büntetési magatartások és elkövetési tárgyak büntetőjogi szabályozásának.

Összességében megállapítható, hogy a jelenlegi jogszabályi környezet kellő alapot biztosít, a bíróságok, a pénzügyi intézetek, a hatóságok, a szakmai és az egyéb szervezetek nemzeti feletti összefogása pedig folyamatos kontroll alatt tartja a pénzmossás és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények rendszerszintű elkövetése elleni hatékony fellépést.

⁵⁴ Pl. belső szabályzatok, felügyeleti ajánlások.

⁵⁵ Dr. PETTKÓ-SZANDTNER Judit: Compliance a bankszektorban. In: FARKAS-DANNECKER-JACsó (szerk.): *Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmossás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary, 2019, 417.

⁵⁶ GLASER i. m. 413.

⁵⁷ Pl. hanyag és tudatos gondatlanságból elkövetett pénzmossás büntetése.

⁵⁸ Pl. vagyon.